

FINANTE SI BUGETE PUBLICE

prof. dr. Felicia C. Macarie

FINANTE PUBLICE

Bibliografie:

- Bran, Paul ,1995, *Relații financiare și monetare internaționale*, Editura Economică, București;
- Drehuță, E., Neamțu, Gh., Voicu, E.,2000, *Bugetul public și contabilitatea unităților bugetare*, Editura Agora, Iași;
- Didier,M.,1994, *Economia.Regulile jocului*,Editura Humanitas;
- Hoanta,N.,2000 ,*Economie si finante publice*,Editura Polirom;
- Lazăr, D. T., Inceu, A. M.,2003, *Finanțe și bugete publice*, Editura Accent;
- Lăcrița, N.G.,1999, *Probleme și soluții privind impozitele și taxele locale*, Editura Tribuna Economică, București;
- Leonte, D., Cioponea M.C.,1999, *Finanțe Publice*, Editura România de Măine, București;

Bibliografie:

- Talpoș, I., 1996 *,Finanțele României,* Editura Sedona, Timișoara;
- Tulai, C., 2003, *Finanțele publice și fiscalitatea,* Editura Casa Cartii de Stiinta, Cluj-Napoca;
- Văcărel, I. și colectiv, 2001, *Finanțe publice,* Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Legea nr. 500/11.07.2002 privind finanțele publice, în M.O. nr. 597/13.08.2002;
- Legea 273/2006 privind finanțele publice locale, în M.O. 618/18.07.2006;
- Codul fiscal, Legea 571/2003, M.O. 927/23.12.2003 și normele metodologice de aplicare a codului fiscal, H.G. 44/2004 din M.O. 112/06.02.2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Colecția revistei "Finanțe publice și contabilitate", Editor Ministerul Finanțelor;
- Colecția revistei "Tribuna Economică" și suplimentele ;
- Colecția revistei "Capital";
- Colectia Revista Transilvana de Stiinte Administrative;

Principiile bugetare

1. Principiul universalității bugetului : veniturile și cheltuielile publice trebuie să fie înscrise în buget cu sumele lor totale fără omisiuni sau compensări reciproce.

În practică cerințele acestui principiu nu se mai respectă decât parțial deoarece s-a trecut la elaborarea de bugete în care veniturile și cheltuielile unor instituții publice figurează cu sumele lor totale iar altele numai cu soldurile.

Printre veniturile și cheltuielile care se înscriu în buget numai cu soldul sunt:

1. veniturile de la întreprinderile publice sau subvențiile către acestea
2. vărsămintele către bugetul de stat sau subvențiile primite de la acesta.

În prezent bugetul de stat prin caracterul său **mixt** asigură păstrarea veniturilor extrabugetare de către unitatea care le obține pentru a le folosi în mod direct conform nevoilor proprii. Dacă veniturile proprii sunt suficient de mari, finanțarea de la buget se realizează pe sold sub forma unei subvenții de completare până la nivelul cheltuielilor proprii.

Excepții de la principiul universalității : resursele din donații , fondurile de sprijin sau reconstituirea creditelor bugetare.

Principiile bugetare

2. Principiul unității bugetare :înscrierea tuturor veniturilor și cheltuielilor cu sumele lor globale într-un singur document.

Unitatea bugetară se asigură prin sistemul conturilor naționale în cadrul căruia administrația publică grupează atât cheltuielile și veniturile statului cât și pe cele aferente colectivităților locale și bugetul asigurărilor sociale.

Debugetizarea : modificarea finanțării cheltuielilor prin acoperirea acestora și din alte surse decât veniturile ordinare ale statului prin scoaterea unor cheltuieli în afara bugetului general al statului (construcția de autostrăzi sau de locuințe) și acoperirea lor din surse alternative.

Principiile bugetare

Derogările de la principiul unității bugetare :

- ***Bugetele anexe*** venituri și cheltuieli ale instituțiilor publice și ale unor întreprinderi de stat care nu au în mod obligatoriu personalitate juridică și soldul lor figurează la partea de venituri a bugetului de stat dacă veniturile sunt mai mari decât cheltuielile sau la partea de cheltuieli dacă primesc subvenții de la stat.
- ***Conturile speciale de trezorerie*** încasări care nu reprezintă venituri propriuzise pentru bugetul de stat sau plăți care nu au caracter definitiv (garanțiile depuse de funcționarii publici, avansurile acordate furnizorilor, etc.)
- ***Bugetele extraordinare*** :crizele economice, calamitățile naturale ,războiul, etc.
- ***Bugetele autonome*** sunt elaborate de întreprinderile publice, de instituțiile din administrația de stat și de unele servicii publice.
- **Taxele parafiscale:**contributii care nu figureaza in buget si au destinatie precisa(taxa pt.sanatate)

În România există excepții de la principiul unității bugetare și anume:

1. bugetele asigurărilor sociale;
2. bugetul fondurilor speciale;
3. bugetele anexă ;
4. bugete autonome ale regiilor publice și instituțiilor.

Principiile bugetare

3. Principiul anualității bugetului

Semnificații

1. perioada de timp pentru care se **întocmește și se aprobă** bugetul (anul bugetar);
 - 1 aprilie – 31 martie în Israel, Japonia, Marea Britanie;
 - 1 iulie – 30 iunie în țări ca Australia, Suedia, Egipt;
 - 1 octombrie – 30 septembrie în SUA.

Principiile bugetare

Factorii care determină data începerii anului bugetar sunt:

1. caracterul economiei;
2. nivelul de dezvoltare al economiei;
3. regimul de lucru al Parlamentului;
4. tradiția.

Principiile bugetare

2. perioada de timp în care se **încasează veniturile și se efectuează cheltuielile** înscrise în autorizația dată Guvernului de către Parlament (exercitiul bugetar).
 - **sistemul de gestiune** la finele anului bugetar, bugetul se închide automat, în contul de încheiere al exercițiului bugetar respectiv fiind înscrise numai venituri încasate și cheltuieli efectuate (Romania)
 - **sistemul de exercițiu** care presupune existența unei perioade de 3-6 luni din momentul expirării anului bugetar până la încheierea contului de exercițiu bugetar în care se continuă încasarea veniturilor și realizarea cheltuielilor.

Dezavantaj :funcționarea în paralel a două bugete:al anului expirat si al anului în curs

Avantaj: la finele perioadei complementare se cunoaște situația exactă a încasării veniturilor și a efectuării cheltuielilor aferente bugetului în care au fost prevăzute.

Principiile bugetare

4. **Principiul neafectării veniturilor bugetare**

Veniturile încasate la buget se depersonalizează astfel încât veniturile în totalitatea lor se utilizează pentru acoperirea tuturor cheltuielilor.

Acest principiu interzice ca un anumit venit bugetar să fie afectat acoperirii unei anumite cheltuieli. În practică se înregistrează abateri de la acest principiu prin scoaterea în afara bugetului ordinar a anumitor venituri care fac obiectul bugetelor extraordinare.

În România legea finanțelor publice prevede expres destinația resurselor publice înțelese ca resurse totale. Fondurile speciale evidențiază venituri cu destinație specială reprezentând excepția de la acest principiu.

Principiile bugetare

5. Specializarea bugetară

- Potrivit acestui principiu veniturile trebuie înscrise în buget și aprobate de Parlament pe surse de proveniență iar creditele bugetare pe categorii de cheltuieli.
- Prin **credit bugetar** se înțelege suma limită înscrisă în bugetul de stat până la care se pot efectua plăți în contul fiecărei cheltuieli publice.
- Pentru aceasta este necesar ca veniturile și cheltuielile să fie înscrise în buget după o schemă unitară numită **clasificație bugetară**.

Principiile bugetare

- clasificarea administrativă
- clasificarea economică
- clasificarea funcțională
- clasificarea financiară
- clasificarea folosită de Organizația Națiunilor Unite.

Principiile bugetare

1. Clasificația administrativă are la bază criteriul **instituțiilor** prin care se efectuează cheltuielile publice (ex: ministerele, institutiile publice autonome, unitățile administrativ teritoriale).

Gruparea cheltuielilor pe criterii administrative este utilă deoarece alocațiile bugetare se stabilesc pe beneficiari ;

Acest criteriu administrativ este folosit la repartizarea cheltuielilor publice pe ordonatorii de credite bugetare.

Principiile bugetare

2. Clasificația economică :

1. După conținutul economic al cheltuielilor acestea sunt :
 - cheltuieli **curente** (de funcționare)
 - cheltuieli **de capital** (investiții)
2. Al doilea criteriu împarte cheltuielile în:
 - cheltuieli ale **serviciilor publice sau administrative** care cuprind plata serviciilor, prestațiilor, furniturilor, achiziționarea de aparatură, de echipamente, mobilier, etc.
 - cheltuieli **de transfer** (ex: subvențiile) care reprezintă trecerea unor sume de bani de la buget la dispoziția unor persoane juridice sau persoane fizice (ex. studenții, șomerii, pensionarii ca burse, pensii, ajutoare, etc.) sau la bugetele administrațiilor locale.

Principiile bugetare

3. Clasificația funcțională folosește ca și criteriu domeniile, ramurile, sectoarele de activitate spre care sunt dirijate resursele financiare publice și alte destinații de cheltuieli privind transferurile între diferite niveluri ale administrației publice, plata dobânzilor la datoria publică sau constituirea de rezerve.

Principiile bugetare

4. Clasificația financiară funcție de momentul în care se efectuează cheltuielile:

1. Cheltuielile definitive atât cheltuieli curente cât și cele de capital.
2. Cheltuielile temporare cheltuieli finalizate prin plăți cu scadențe certe. Aceste cheltuieli nu figurează în bugetele publice ci se gestionează separat prin trezoreria publică (ex. rambursarea împrumuturilor).
3. Cheltuielile virtuale sau posibile sunt acele cheltuieli pe care statul se angajează să le efectueze în anumite condiții (ex: garanțiile acordate de stat pentru anumite împrumuturi care devin cheltuieli în clipa în care debitorii nu restituie împrumutul).

Principiile bugetare

6. Clasificația pe care o folosește ONU:

Criteriul funcțional :

servicii publice generale; apărare ; educație ;
sănătate; securitate socială ; locuințe și servicii
comunale ; recreație, cultură și religie ; acțiuni
economice ; alte cheltuieli.

Criteriul economic :

- consum final : dobânzi, subvenții, etc.
- formarea de capital : investiții, stocuri materiale ;
- achiziții de terenuri și active necorporale ;
- transferuri de capital.

Principiile bugetare

În România se folosesc criteriile utilizate de ONU :

- clasificarea economică;
- clasificarea funcțională;
- clasificarea administrativă.

Însciarea cheltuielilor publice în buget se efectuează conform principiului
“Cheltuielile sunt plafoane maxime”

Principiile bugetare

6. Principiul realitatii bugetului

Veniturile si cheltuielile bugetare sa fie astfel evaluate incat sa reflecte realitatea din perspectiva nevoilor reale ale statului si a resurselor posibil a fi mobilizate prin buget pentru acoperirea acestor

In practica bugetara se folosesc urmatoarele metode de calcul:

- 1. metoda automata sau a penultimei* (penultimul an bugetar si cel in curs)
- 2. metoda majorarii sau diminuarii* (analiza a mai multi ani bugetari anteriori consecutivi si calculul ritmului mediu de crestere sau de scadere si proiectarea tendintelor pentru anul urmator)
- 3. metoda evaluarii directe* (efectuarea de calcule distincte de evaluare pentru fiecare venit si cheltuiala)

Veniturile se estimeaza pe baza evolutiei materiei impozabile, a averii, a consumului, a modificarilor legislative.

Cheltuielile sunt evaluate de ministere si institutii pe baza unor bareme fixate de lege.

Principiile bugetare

7.Principiul echilibrului bugetar : acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri ordinare ale anului

Teoria bugetelor ciclice reglatoare : realizarea echilibrului între venituri și cheltuieli prin intermediul unui buget plurianual.

- ***tehnica fondului de rezervă*** pe seama încasărilor suplimentare din impozite în perioada de prosperitate
- ***tehnica fondului de egalizare*** prin care Guvernul finanțează deficitele din perioadele de depresiune prin împrumuturi publice care vor fi rambursate în perioada de expansiune.
- ***amortizarea alternativa a datoriei publice*** prin care in etapa de prosperitate se accelereaza ritmul amortizarii datoriei publice iar in etapa de criza incetineste sau chiar sunt sistate platile in contul datoriei publice.

Teoria bugetului regulator sub forma unor fonduri de acțiune conjuncturală.

Procesul bugetar

Procesul bugetar reprezintă acțiunile și măsurile întreprinse de stat pentru concretizarea politicii financiare a Guvernului.

Procesul bugetar este declanșat de către executiv.

Etapele procesului bugetar sunt:

Procesul bugetar

1) ***Elaborarea proiectului de buget***

Se realizează de Guvern prin instituțiile publice din structura acestuia în raport cu rezultatele obținute în domeniile finanțate de la buget.

Este un proces iterativ care presupune un flux informațional dublu de la instituții spre Ministerul Finanțelor și apoi invers.

Ministerul Finanțelor, consultându-se cu primul ministru, emite coordonatele politicii fiscal bugetare pe care le transmite ministerelor și celorlalte agenții guvernamentale sub forma limitelor în care să se înscrie propunerile lor de cheltuieli.

Ministerele defalcă plafoanele de cheltuieli instituțiilor din subordine care își fundamentează apoi propriile propuneri.

Proiectul de buget se concretizează într-un pachet de documente care cuprind:

1. expunerea de motive și proiectul legii bugetului de stat;
2. anexele la proiectul de lege bugetară;
3. informații documentare privind modul de fundamentare a bugetului

Procesul bugetar

2) ***Aprobarea bugetului*** este în sarcina Parlamentului

Etape:

- prezentarea de către premier sau ministrul finanțelor a Raportului pe marginea proiectului de buget în plenul Parlamentului;
- examinarea proiectului de buget în Comisiile permanente ale Parlamentului;
- analiza și aprobarea în Comisia de buget finanțe și bănci a Parlamentului;
- dezbateră și aprobarea proiectului de buget în Parlament;
- promulgarea de către Președinte a legii bugetului aprobată de Parlament.

Procesul bugetar

3) ***Execuția bugetului***

După promulgarea de către Președinte, Legea privind bugetul se publică în Monitorul Oficial al țării, moment în care bugetul devine operațional.

Execuția bugetului constă în încasarea veniturilor și efectuarea cheltuielilor aprobate de Parlament.

Responsabilitatea execuției revine Guvernului.

Prevederile bugetare privind veniturile reprezintă limite minime de realizat cu excepția veniturilor din împrumuturi iar cheltuielile bugetare reprezintă limite maxime.

Execuția veniturilor bugetare se realizează prin aparatul fiscal al Ministerului Finanțelor și constă în derularea mai multor faze procedurale succesive (așezarea, lichidarea, emiterea titlului de percepere și perceperea).

Procesul bugetar

4) ***Incheierea execuției bugetare***

Concretizeaza modul de gestionare a bugetului si se realizează prin întocmirea la finele anului bugetar a ***contului de execuție bugetară***. Conținutul contului de execuție bugetară este diferit în raport cu sistemul de evidență adoptat și anume: de gestiune sau de exercițiu.

Întocmirea contului de execuție bugetară se face de Ministerul Finanțelor pe baza dărilor de seamă contabile și a conturilor privind execuția de casă a bugetului.

Se prezintă Guvernului care după discutare îl supune Parlamentului pentru dezbateră și aprobare.

Procesul bugetar

5) Controlul execuției bugetare

Parlamentul transmite documentul ***cont de execuție bugetară*** Curții de Conturi care raportează Parlamentului asupra rezultatelor controalelor efectuate.

Curtea de Conturi efectuează controlul legalității și realității execuției bugetare. Curtea de Conturi emite actul de descărcare de gestiune a conducătorului fiecărei instituții publice.

Curtea de Conturi prezintă Parlamentului Raportul privind controlul contului de execuție bugetară.

Procesul bugetar

6) Aprobarea execuției bugetare

Pe baza Raportului privind Contul de execuție bugetară elaborat de Curtea de Conturi, Parlamentul declanșează procedura de dezbatere și aprobare a acestuia. Votul final favorabil asupra proiectului de lege privind aprobarea contului de execuție bugetară marchează încheierea etapelor procesului bugetar.

În România atribuțiile și obligațiile fiecărei instituții referitoare la procesul bugetar sunt stabilite prin **Legea finanțelor publice nr.500/11.07.2002**

Impozitele

- 1. Noțiuni generale***
- 2. Elementele impozitului***
- 3. Principii ale impunerii***
- 4. Așezarea și perceperea impozitelor***
- 5. Clasificarea impozitelor***

1. Impozitele-Noțiuni generale

- Impozitele reprezintă o formă de **prelevare** a unei părți din veniturile sau averea persoanelor fizice sau juridice la dispoziția statului în vederea acoperirii cheltuielilor publice.
- Această prelevare se face în mod **obligatoriu**, cu **titlu nerambursabil** și **fără contraprestație** directă din partea statului.

1. Impozitele-Noțiuni generale

Rolul impozitelor:

- **Financiar**: mijloc de procurare a resurselor financiare necesare acoperirii cheltuielilor publice
- **Social**: redistribuirea unei părți importante din PIB între grupuri sociale și indivizi, între persoane fizice și juridice
- **Economic**: intervenția statului în activitatea economică

2. Elementele impozitului

- 1) Subiectul impozitului/plătitorul(contribuabil)
- 2) Suportătorul/destinatarul impozitului
- 3) Obiectul impunerii
- 4) Sursa impozitului
- 5) Unitatea de impunere(m^2 ,ha,unit.monetara)
- 6) Cota impozitului sau cota de impunere (%)
- 7) Asieta (procedeu de așezare a impozitului)
- 8) Termenul de plată
- 9) Autoritatea si beneficiarul impozitului
- 10) Facilitatile fiscale
- 11) Sanctiuni si cai de contestatie

3. Principii ale impunerii

Impunerea :complex de măsuri și operațiuni efectuate în baza legii care au drept scop final stabilirea impozitului care revine în sarcina unei persoane fizice sau juridice.

1. **Principiul justeții impunerii sau al echității fiscale** :supușii unui stat să contribuie pe cât posibil cu impozite în funcție de veniturile pe care le obțin.
2. **Principiul certitudinii impunerii** mărimea impozitelor datorate de fiecare persoană să fie certă și nu arbitrară și termenele, modalitatea de plată și locul plății să fie stabilite fără echivoc.
3. **Principiul comodității perceperii impozitelor** impozitele să fie percepute la termenele și în modul cel mai convenabil pentru contribuabili.
4. **Principiul randamentului impozitelor** sistemul fiscal să asigure încasarea impozitelor cu minimum de cheltuieli și să fie cât mai puțin apăsător pentru plătitor.

(Adam Smith la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea)

3. Principii ale impunerii

Impozitul introdus trebuie să corespundă unor principii de :

- echitate fiscală
- politică financiară
- politică economică
- politică socială

3. Principii ale impunerii

Echitatea fiscală :dreptate socială în materie de impozite.

Respectarea echității fiscale presupune îndeplinirea cumulativă a mai multor condiții:

- **stabilirea minimului neimpozabil** în cazul impozitelor directe
- sarcina fiscală funcție de **puterea contributivă** a fiecărui plătitor.
- la o putere contributivă **sarcina fiscală** a unei categorii sociale să fie stabilită în comparație cu sarcina fiscală a altei categorii sociale.
- impunerea să fie **generală** adică să cuprindă toate categoriile sociale

Un rol important în respectarea echității fiscale îl are modul de dimensionare a impozitului considerat: **impunerea în sume fixe și impunerea în cote procentuale.**

3. Principii ale impunerii

1. Impunerea în sume fixe foarte rar întâlnită deoarece nu respectă echitatea fiscală, nu ține seamă de mărimea venitului sau averea plătitorului și **nici de situația personală a acestuia.**

2. Impunerea în cote procentuale :

- impunerea în **cote proporționale** (aceeași cotă de impozit indiferent de mărimea obiectului impozabil)
- impunerea în **cote progresive**
 1. Impunerea în cote progresive simple (globala)
 2. Impunerea în cote progresive compuse (pe transe de venit)
- impunerea în cote **regresive** (caracteristică impozitelor indirecte TVA)

3. Principii ale impunerii

Principii de politică financiară: cerințele impozitului nou introdus :

1. Să aibă ***un randament fiscal ridicat***.

- impozitul să aibă **caracter universal** adică să fie plătit de toate persoanele care obțin venituri din aceeași sursă, posedă același gen de avere sau cumpără același gen de bunuri. Universalitatea impozitului presupune ca întreaga materie impozabilă a unei persoane să fie supusă impunerii.
- sa nu existe **posibilități de sustragere** de la impunere a unei părți din materia impozabilă.
- **volumul cheltuielilor** privind stabilirea materiei impozabile, calcularea și perceperea impozitelor să fie cât mai **redus** posibil.

2. Să fie ***stabil și elastic***.

- Stabil randamentul său rămâne constant de-a lungul întregului ciclu economic
- Elastic poate fi adaptat în permanență necesităților de venituri ale statului.

3. Principii ale impunerii

Principii de politică economică

Statul urmărește la introducerea unui nou impozit mai multe **obiective**:

1. **procurarea veniturilor** necesare acoperirii cheltuielilor publice
2. folosirea impozitului ca **instrument de impulsionare** a dezvoltării unor ramuri economice
 - creșterea vânzărilor unor marfuri: micșorează sau suprimă impozitele indirecte la vânzarea acestora
 - reducerea consumului unor marfuri: majorarea cotelor de impozit percepute la vânzarea acestora.
3. **extinderea relațiilor cu străinătatea** este stimulată prin măsuri fiscale ca spre exemplu restituirea impozitelor indirecte la mărfuri sau reducerea nivelului taxelor vamale la importul unor mărfuri
4. **redresarea situației economice** spre exemplu prin reducerea impozitului aferent profitului investit în tehnologie (sau investiții).

3. Principii ale impunerii

Principii de politică socială

- Partidul de guvernământ urmărește ca politica fiscală pe care o promovează să fie în concordanță cu interesele categoriilor sociale și a grupurilor pe care le reprezintă. Prin intermediul măsurilor fiscale partidul de guvernământ încearcă să-și mențină influența în rândurile unor categorii sociale în perioada din preajma alegerilor.
- Se practică și acordarea de facilități fiscale contribuabililor cu venituri reduse și celor care au un număr de persoane în întreținere.

4. Așezarea și perceperea impozitelor

OPERATIUNI:

- stabilirea mărimii obiectului impozabil
- determinarea cuantumului impozitului
- perceperea sau încasarea impozitului.

4. Așezarea și perceperea impozitelor

1. Stabilirea obiectului impozabil (constatarea și evaluarea materiei impozabile).

Metoda indirectă :

- evaluarea pe baza semnelor exterioare ale obiectului impozabil specifică impozitelor de tip real, permite stabilirea doar cu aproximație a mărimii obiectului impozabil fără a ține cont de situația persoanei.
- evaluarea forfetară prin care se atribuie o anumită valoare obiectului impozabil
- evaluarea administrativă când organele fiscale stabilesc valoarea materiei impozabile pe baza datelor pe care le dețin.

Metoda directă :

- evaluarea pe baza declarației unei terțe persoane care cunoaște mărimea materiei impozabile și este obligată de lege să o declare la organele fiscale (ex. salariile și impozitul pe salarii datorat, chiriile)
- evaluarea pe baza declarației contribuabililor sau plătitorului. Contribuabilul este obligat să țină evidența contabilă a veniturilor și cheltuielilor, să întocmească și să depună la fisc declarația din care să rezulte veniturile, cheltuielile respectiv averea pe care o posedă.

4. Așezarea și perceperea impozitelor

2. Determinarea cuantumului impozitului

Impozite de repartiție

- Aceste impozite sunt caracteristice feudalismului și primelor etape ale capitalismului și constau în stabilirea de către stat în funcție de nevoile sale a sumei globale a impozitelor necesar a fi încasate. Această sumă era apoi repartizată pe unități administrativ teritoriale iar aici pe subiecți sau obiecte impozabile.

Impozite de cotitate

- Aceste impozite se stabilesc pornind de jos în sus prin aplicarea unor cote procentuale asupra obiectului impozabil pentru fiecare plătitor în parte.

4. Așezarea și perceperea impozitelor

3. Perceperea impozitelor

- strângerea impozitelor datorate de către unul din contribuabili
- încasarea impozitelor prin concesionari (arendași);
- perceperea impozitelor de către aparatul fiscal al statului.

Direct de către organele fiscale de la plătitori.

- plătitorul este obligat să se deplaseze la sediul organelor fiscale pentru a achita impozitul datorat statului;
- organul fiscal are obligația de a se deplasa la domiciliul plătitorilor pentru a le solicita să achite impozitul.

Stopajul la sursa care constă în reținerea impozitului și plata la stat de către o terță persoană (ex. impozitul pe salarii)

Aplicarea de timbre fiscale mobile (taxele datorate statului pentru acțiuni în justiție ,privind actele, certificatele și alte documente elaborate de notari și alte organe ale administrației publice)

5. Clasificarea impozitelor

I. După trăsăturile de fond și formă

Impozite directe se stabilesc nominal în sarcina unor persoane fizice sau juridice în funcție de averea acestora sau de venituri, pe baza cotelor de impozit prevăzute de lege.

1. **Impozitele reale** se stabilesc pe obiecte notariale și se mai numesc impozite obiective sau de produs (impozitul funciar, pe clădiri, pe profesii libere, pe capitalul mobilier sau bănesc)
2. **Impozitele personale** se așează asupra veniturilor sau averii și se mai numesc impozite subiective.

Impozite indirecte se percep cu prilejul vânzării unor bunuri și al prestării unor servicii.

1. taxe de consumație;
2. venituri de la monopolurile fiscale;
3. taxe vamale;
4. taxe de timbru și înregistrare.

5. Clasificarea impozitelor

II. După obiectul impunerii

- impozit pe venit;
- impozit pe avere;
- impozit pe cheltuieli (pe consum).

III. După scopul urmărit

- impozite financiare;
- impozite de ordine.

5. Clasificarea impozitelor

IV După frecvența cu care se realizează.

- impozite permanente (ordinare);
- impozite incidentale (extraordinare).

V. După instituția care le administrează

1. Statele de tip federal :

- impozite federale;
- impozite ale statelor, provinciilor, regiunilor;
- impozite locale.

2. Statele de tip unitar:

- impozite de stat;
- impozite locale.

Impozite directe

Caracteristici:

- 1. forma cea mai veche de impunere**
- 2. sunt nominative**
- 3. quantum și termen de plată precis stabilite**
- 4. sunt aduse la cunoștință din timp plătitorilor**
- 5. sunt mai echitabile și de preferat impozitelor indirecte (la impozitele indirecte consumatorii nu știu cu anticipație când și cât vor plăti statului)**

Impozite directe

1. Impozitele reale

2. Impozitele personale

- impozitul pe venit
- impozitul pe avere

Impozite directe

1.Impozitele reale.Forme initiale:

1.1.Impozitul funciar

- numărul plugurilor utilizate
- suprafața de pământ cultivată
- mărimea arenzii

1.2.Impozitul pe clădiri :

- numărul și destinația camerelor
- suprafața construită
- chiria etc

1.3.Impozitul pe activități industriale, comerciale și pe profesiile libere.

- mărimea localității în care era afacerea
- mărimea capitalului
- numărul muncitorilor
- dotarea tehnică

1.4.Impozitul pe capitalurile bănești (mobiliare) funcție de volumul dobânzilor încasate

Impozite directe

2. Impozitele personale

Trecerea de la impunerea reală la impunerea personală are 2 cauze:

a. în perioada capitalismului ascendent, muncitorii fiind lipsiți de proprietăți

imobiliare și de capitalul mobilier (bani) nu puteau fi supuși la plata impozitelor reale, suportând din plin povara impozitelor indirecte. Trecerea la impozitele personale devine o necesitate. Impozitele reale aveau o serie de curențe iar impozitele indirecte erau tot mai apăsătoare pentru cei cu venituri mici.

b. trecerea la sistemul impozitelor personale este marcată de diferențierea sarcinii fiscale în funcție de mărimea veniturilor sau a averii și de situația personală a fiecărui plătitor.

Impozitele personale îmbracă 2 forme:

1. impozitul pe venitul **persoanelor fizice** și **juridice**
2. impozitul pe avere

Impozite directe personale

1. Impozitul pe venitul persoanelor fizice

CINE: Persoanele fizice cu domiciliul sau reședința într-un anumit stat precum și cele nerezidente care au venituri din surse aflate pe teritoriul aceluiași stat

CE: Obiectul impozabil îl formează veniturile obținute din industrie, comerț, agricultură etc.

Venitul impozabil = venitul brut – (cheltuieli de producție + dobânzi plătite pentru credite + asigurări de sănătate + asigurări de șomaj)

CUM: Impunere individuală.

Există 2 situații de așezare a acestui impozit.

Impunerea separată a fiecărui venit provenit dintr-o sursă, astfel:

- ***impozit unic pe venit*** - impunere diferențiată pentru fiecare categorie de venit
- ***mai multe impozite*** - aferente fiecărui tip de venit.

Impunerea globală care presupune cumularea tuturor veniturilor realizate de o

persoană fizică indiferent de sursa de proveniență și supunerea venitului cumulat unui singur impozit (ex. SUA, Germania, Spania, etc.)

Impozite directe personale

2. Impozitul pe venitul persoanelor juridice

Impunerea este determinată de organizarea ca societăți de persoane sau societăți de capital.

Profitul obținut de o societate de capital se repartizează acționarilor ca dividende și firmei pentru constituirea de fonduri (profit înainte de repartizare, profit repartizat acționarilor și profit rămas la dispoziția firmei)

Modalități de impunere a veniturilor realizate de societățile de capital

1. Se impune mai întâi profitul total obținut și apoi separat profitul repartizat ca dividende (ex: Olanda, Luxemburg, Belgia, Elveția, Suedia, SUA, România).
2. Se impun mai întâi dividendele repartizate acționarilor și apoi partea de profit rămasă la dispoziția firmei.
3. Se impun numai dividendele în timp ce partea de profit rămasă la dispoziția firmei nu se impozitează.
4. Se impune partea de profit rămasă firmei iar dividendele repartizate acționarilor nu se impozitează.

Impozite directe personale

În practica fiscală internațională cotele de impunere sunt diferențiate în funcție de:

- proprietarul capitalului social.
- natura activității.
- cifra de afaceri (ex: Marea Britanie).
- impozitul este venit al bugetului de stat sau al bugetului local.
- utilizarea unei singure cote de impunere.

Impunerea profitului realizat de persoanele juridice se face de regulă anual pe baza declarațiilor de impunere întocmite de acestea.

În România aceste impozite se calculează și se plătesc trimestrial. În prezent, în general, majoritatea firmelor plătesc 16% impozit pe profit, iar microintreprinderile plătesc 2,5% la cifra de afaceri.

Impozite directe personale

Impozitele pe avere

- 1. Impozitele asupra averii propriuzise**
- 2. Impozitele pe circulația averii**
- 3. Impozitul asupra creșterii averii**

Impozite directe personale

1. Impozitele asupra averii propriu-zise :

1. Impozite stabilite asupra averii dar plătite din venitul obținut de pe urma averii
2. Impozite instituite pe substanța averii

A.Impozitul pe proprietăți imobiliare :impozitul pe terenuri și clădiri

Bază de impunere: valoarea de înlocuire, valoarea declarată de proprietar sau veniturile capitalizate privind bunurile respective.

B.Impozitul asupra activului net are ca obiect întreaga avere mobilă și imobilă pe care o deține un contribuabil.

Impozite directe personale

2. Impozitele pe circulația averii se instituie în legătură cu trecerea dreptului de proprietate asupra unor bunuri mobile și imobile de la o persoană la alta.

A. impozitul pe succesiune are ca obiect al impunerii averea primită drept moștenire de o persoană

- **global** pentru toată averea lăsată moștenire (Anglia, SUA)
- **separat** pentru partea de avere revenită fiecărui moștenitor (Germania, Franța). Cota de impunere este cu atât mai mare cu cât moștenitorul este mai îndepărtat ca rudenie de decedat.

B. impozitul pe donații s-a introdus pentru a preveni ocolirea plății impozitului pe succesiuni. Obiectul acestui impozit îl reprezintă averea primită drept donație iar calculul se face pe bază de cote progresive în funcție de avere și de distanța

C. impozitul pe circulația oneroasă a averii (vânzarea-cumpărarea de bunuri imobiliare) aceste impozite cad în sarcina cumpărătorului.

Impozite directe personale

3. Impozitul asupra creșterii averii

A. Impozitele pe plusul pe valoarea imobiliară care impune sporul de valoare înregistrat de anumite bunuri imobiliare în intervalul de timp dintre cumpărarea și vânzarea determinată de împrejurări ca:

- construirea unei căi de comunicație în apropierea terenului;
- extinderea perimetrului unui oraș;
- executarea unor lucrări edilitare.

B. Impozitul pe sporul de avere dobândit în timp de război care are ca obiect averea dobândită în timpul său ca urmare nemijlocită a războiului.

În România impozitele pe avere se întâlnesc sub forma impozitului pe averea propriuzisă (**clădiri, terenuri**) și a impozitului pe circulația averii (**succesiuni, donații, vânzare/cumpărare**).

Impozite indirecte

- taxele de consumație
- monopolurile fiscale
- taxele vamale
- diferite taxe

Impozite indirecte

1. Taxele de consumație

- Sunt impozite indirecte care se includ în prețul de vânzare al mărfurilor fabricate și realizate în interiorul țării care percepe impozitul

Forme:

- taxe pe produs (accize);
- taxe generale pe vânzări.

Impozite indirecte

1.1. Accizele

Sunt așezate asupra unor produse care se consumă în cantități mari și care nu pot fi înlocuite de cumpărător cu altele pentru că în acest fel impozitul să aibă în mod constant un randament fiscal cât mai ridicat.

Ex: vinul, berea în Franța;

- tutunul, cafeaua, zahărul, ceaiul în Germania;

- băuturile alcoolice, berea, tutunul, produsele petroliere, cafeaua, confecțiile din blănuri naturale, bijuteriile, parfumurile, telefoanele mobile, în România.

- Taxele de consum (accizele) se calculează fie în **sumă fixă** pe unitate de măsură (benzină) fie pe baza unor **cote procentuale** aplicate la prețul de vânzare.

Impozite indirecte

1.2. Taxele generale pe vânzări (impozitul pe cifra de afaceri)

Acest impozit a fost introdus după Primul Război Mondial fiind așezat asupra deverului (vânzării) total al întreprinderilor. Forme:

- *impozitului cumulativ* mărfurile sunt supuse impozitării la toate verigile prin care trec de la momentul ieșirii de la producător până ajung la consumator.
- *impozitul unic* se încasează o singură dată indiferent de numărul verigilor prin care trece o marfă de la producător la consumator. El se poate încasa fie în momentul vânzării de către producător când se numește *taxa de producție*, fie în momentul cumpărării de către detailist (comerț cu amănuntul) când se numește *impozit pe circulație* sau *impozit pe vânzare*.

Din punct de vedere al bazei de calcul 2 forme:

- *Impozitul pe cifra de afaceri brută* se calculează prin aplicarea cotei de impozit asupra întregii valori a mărfii vândute care include și impozitul plătit la verigile anterioare.
- *Impozitul pe cifra de afaceri netă (TVA)* se aplică numai asupra diferenței dintre prețul de vânzare și prețul de cumpărare adică numai asupra valorii adăugată de către fiecare participant la procesul de producție și circulație al mărfii respective.

Impozite indirecte

Obiectul TVA îl reprezintă :

- livrările de mărfuri către terți;
- achizițiile de bunuri;
- prestările de servicii;
- importul.

TVA se poate calcula prin 2 modalități:

- prin aplicarea cotei de impozit asupra **valorii adăugate** în fiecare stadiu pe care îl parcurge marfa de la producător la consumator;
- prin aplicarea cotei de impozit asupra **prețurilor de vânzare** din stadiul respectiv obținându-se astfel taxa asupra prețului de vânzare din care se **deduce** (se scade) taxa aferentă prețului de vânzare din **stadiul anterior**, diferența rezultată este TVA aferentă stadiului respectiv (Romania)

Impozite indirecte

Obiectul TVA îl reprezintă :

- livrările de mărfuri către terți;
- achizițiile de bunuri;
- prestările de servicii;
- importul.

TVA se poate calcula prin 2 modalități:

- prin aplicarea cotei de impozit asupra **valorii adăugate** în fiecare stadiu pe care îl parcurge marfa de la producător la consumator;
- prin aplicarea cotei de impozit asupra **prețurilor de vânzare** din stadiul respectiv obținându-se astfel taxa asupra prețului de vânzare din care se **deduce** (se scade) taxa aferentă prețului de vânzare din **stadiul anterior**, diferența rezultată este TVA aferentă stadiului respectiv (Romania)

Impozite indirecte

La baza aplicării TVA :

- 1.principiul originii mărfurilor** cand se impozitează valoarea adăugată tuturor bunurilor autohtone inclusiv valoarea celor care apoi vor fi exportate, deci importurile sunt scutite.
- 2.principiul destinației** presupune impozitarea valorii adăugate realizată atât în țară cât și în străinătate pentru toate bunurile destinate consumului țării respective deci exporturile sunt scutite iar importurile impozitate

In UE principiul destinației adică se taxează importurile.

- TVA este vărsată la buget de către fiecare firmă în calitate sa de vânzător (furnizor) și se suportă de consumatorii mărfurilor sau serviciilor odată cu cumpărarea lor.
- Numărul și nivelul cotelor TVA diferă de la o țară la alta și în aceeași țară de la o perioadă la alta.
- In Romania majoritatea bunurilor si serviciilor se taxeaza cu TVA 19%.Exista si situatii de TVA în cota 0 cat si bunuri si servicii scutite de TVA.
- Diferențierea cotelor se face în funcție de sfera de aplicare a taxei, natura mărfurilor și serviciilor, politica în domeniul cheltuielilor publice, protecția socială.

Impozite indirecte

2. Monopolurile fiscale

Statul instituie un monopol fiscal asupra producției sau vânzării unor mărfuri ca: tutun, sare, cărți de joc, alcool, etc.

Tări în care monopolurile fiscale aduc încasări importante :

- Italia (tutun, chibrituri)
- Germania (alcool)
- Spania (tutun, petrol)

Veniturile realizate de stat de pe urma monopolurilor fiscale sunt formate din;

- profitul realizat în procesul de producere a acestor mărfuri
- impozitul indirect cuprins în preț care se încasează de la consumator.

Impozite indirecte

3. Taxele vamale

- **Taxele vamale de export** se întâlnesc sporadic, deoarece statele sunt interesate să încurajeze exportul.
- **Taxele vamale de tranzit** se instituie asupra mărfurilor care fac obiectul comerțului exterior cu ocazia trecerii acestora pe teritoriul unei țări.
- **Taxele vamale de import** se instituie asupra importului de mărfuri și se calculează asupra valorii acestora în momentul în care ele trec frontiera țării importatoare. Această taxă are rolul unui impozit de egalizare deoarece conduce la apropierea prețului mărfii importate de prețul mărfii indigene.

După forma lor de exprimare taxele vamale pot fi:

- *Ad valorem* și se exprimă ca procent din valoarea mărfii importate;
- *Specifice* se exprimă ca sumă fixă pe unitatea fizică de marfă importată;
- *Compuse* se exprimă ca o combinație a primelor două.

Impozite indirecte

În funcție de nivelul lor taxele vamale de import pot fi:

- Taxe vamale cu condiția ***clauzei națiunii celei mai favorizate*** care se aplică la importuri de mărfuri pe care o țară membră a Organizației Mondiale a Comerțului îl efectuează din țările membre ale aceluiași organism sau din alte țări cu care are acorduri bilaterale pe bază de reciprocitate.
- Taxele vamale ***autonome*** pentru care nu există clauza națiunii celei mai favorizate și care au o cotație mai ridicată decât primele
- Taxe vamale ***preferențiale*** care se practică în relațiile comerciale dintre țările care fac parte din diferite uniuni vamale cu caracter închis sau între țări cu niveluri diferite de dezvoltare. Nivelul acestora este mai redus decât cele practicate în cazul clauzei națiunii celei mai favorizate.

Impozite indirecte

4. Diferitele taxe

- Taxele reprezintă plăți făcute de persoane fizice sau juridice pentru serviciile făcute de instituțiile publice. Au caracter obligatoriu, titlu nerambursabil și presupun urmărirea în caz de neplată. Diferența față de impozite este că taxele presupun contraprestație din partea statului.

După natura lor:

- ***judecătorești*** încasate de instanțe pentru acțiunile introduse spre judecare;
- ***notariale*** plătite pentru eliberarea, legalizarea, autentificarea de acte;
- ***consulare*** încasate de consulat pentru acordarea de vize;
- ***de administrație*** încasate de organele administrației de stat pentru eliberare de autorizații, permise, legitimații, etc.

După obiectul operațiunii efectuate și taxate :

- ***taxe de timbru*** încasate prin aplicarea de timbre fiscale
- ***taxe de înregistrare*** percepute la vânzări de imobile, la operațiunile societăților de capital sau la operațiunile de bursă

FINANTE SI BUGETE PUBLICE

SUCCES LA EXAMEN